

SXEDIO.85A

22.10.1931: Η ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΣΤΗ ΛΕΜΕΣΟ.- Ο ΛΑΟΣ ΠΥΡΠΟΛΕΙ ΤΗΝ ΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΗ Ο ΟΠΟΙΟΣ ΑΝΑΓΚΑΖΕΤΑΙ ΝΑ ΤΗΝ ΕΓΚΤΑΛΕΙΨΕΙ ΠΑΝΙΚΟΒΛΗΤΟΣ

Στη Λεμεσό τα νέα δεν καθυστέρησαν καθόλου για να φθάσουν και ο λαός άρχισε να συγκεντρώνεται έξω από τη Μητρόπολη.

Ενώ όλοι ήσαν ανάστατοι από τα επεισόδια της Λευκωσίας, στη Λεμεσό έφθασαν μερικά στρατιωτικά αυτοκίνητα για να φορτώσουν τρόφιμα από τη Δημοτική Αγορά, για να τα μεταφέρουν στο στρατιωτικό απόσπασμα που είχε ήδη φθάσει στην πόλη.

Η πρώτη αντίδραση του λαού ήταν να απαγορεύσει τις προμήθειες- το μόνο που μπορούσε να κάμει εκείνη τη στιγμή. Επικεφαλής βρισκόταν ο υπάλληλος του Δημαρχείου Αριστοφάνης Πουρής, που έσπευσε να ζητήσει εξηγήσεις από το Δήμαρχο Χατζηπαύλου και τον Παναγιώτη Κακογιάννη, που είχαν δώσει διαταγή να ανοίξει η αγορά, για να φορτωθούν τα τρόφιμα.

Αφηγήθηκε ο Πουρής στον Κ.Α.Κωνσταντινίδη το **1947**, που δημοσίευσε στο αφήγημά του στο "Νέο Κυπριακό Φύλακα" αφού εξέτισε ποινή φυλάκισης **10** χρόνων με καταναγκαστικά έργα:

"Στες **6** μ.μ. περίπου της Πέμπτης (**22** Οκτωβρίου) επήγαινα στο καφενείο της Α. Δημοτικής Αγοράς (Το καφενείο αυτό βρίσκεται και σήμερα απέναντι την από την κυρία είσοδο της Α. Δημοτικής Αγοράς). Μόλις αντίκρυσα την Δημοτική Αγοράν αντελήφθηκα κάποιον να κρατά αναμμένο φανάρι και να στέκεται στην κυρίαν είσοδον της αγοράς. Μου κίνησε την περιέργειαν το γεγονός ότι τέτοιαν ώραν η Δημοτική Αγορά βρίσκεται ανοιχτή και θεώρησα καλόν να πλησιάσω να δω τι συμβαίνει.

Όταν έφθασα κοντά στην είσοδο, όπου εν τω μεταξύ είχε μαζευθή το πλήθος- είδα μερικά πρόσωπα

να διαμαρτύρωνται και άκουσα να λένουν: "Γιατί νάρτη ο Χατζηπαύλου και ο Κακογιάννης (ο κ. Χατζηπαύλου ήταν τότε δήμαρχος της Λεμεσού) ν' ανοίξουν την Αγοράν για να πάρη τρόφιμα ο κοντρακτόρος του στρατού και να τα στείλη στους εγγλέζους στην Λευκωσίαν, αφού οι Λευκωσιάτες δεν τους έδωσαν".

Όταν άκουσα τα λόγια αυτά ο πατριωτισμός μου με έκαμε να εξερεθισθώ κι εγώ περισσότερο από όσον ήμουν (ήμουν ήδη ερεθισμένος όπως όλοι οι Λεμεσιανοί από τα γεγονότα στη Λευκωσία και αγανακτισμένος από την ένοπλη επέμβαση της αστυνομίας κι ώρμησα μέσα στην αγοράν αμέσως, όπου συνάντησα τον κ. Κακογιάννη και του είπα: "Κύριε Κακογιάννη, γιατί στέλλετε τροφές στους Εγγλέζους της Λευκωσίας, ενώ οι Λευκωσιάτες αρνούνται να τους δώσουν, και αφού μάλιστα Αστυνομικοί ψες εσκότωσαν όπως ακούομεν τους αδελφούς μας".

Ο κ. Κακογιάννης μου απάντησε: "Δεν είναι έτσι τα πράγματα, όπως τα λένε ις, Πουρή".

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ: Καθώς επληροφορήθηκα εκ των υστέρων, ο κοντρακτόρος του Στρατού του Τρόδου είχε πάρει εντολήν να στείλη τες τροφές που προορίζονταν για το Τρόδος εις την Λευκωσίαν και ο ίδιος ο Κοντρακτόρος επήρε στην οικίαν του Δημάρχου κι εζήτησε το κλειδί της Δημοτικής Αγοράς, για να εκτελέση την διαταγήν και προαγγελίαν που επήρε. Ο κ. Χατζηπαύλου επήρε τότε συνοδόν του εις την αγοράν τον κ. Κακογιάννην.

Την ιδίαν ερώτησιν έκαμα και εις τον κ. Χατζηπαύλου και επροχωρήσαμεν όλοι, για να βγούμεν από την Δημοτικήν Αγοράν. Κείνην την στιγμήν ανιλήφθηκα ένα χαμάλην να βγαίνη από την Δημοτικήν Αγοράν φορτωμένος με ένα του τσουβάλι γεμάτο πατάτες. Εστάθηκα μπροστά του και του είπα με τόνον διαταγής: "Κατέβασε το τσουβάλι".

Ο χαμάλης συνεμορφώθη και το κατέβασεν. Αμέσως επενέβη ο Κοντρακτόρος του Στρατού του Τρόδου Ερμιά Τοργούτ, ο οποίος με ρώτησε γιατί εμποδίζω τον χαμάλη να φορτώση με πατάτες το

αυτοκίνητο (το αυτοκίνητο ήταν έξω από την Αγοράν) του απάντησα ότι "δεν θα σείλωμεν ούτε οκάν στην Λευκωσίαν".

Τελικά τα φορτηγά έφυγαν χωρίς να πάρουν τις προμήθειες γιατί στο μεταξύ είχαν συγκεντρωθεί στην αγορά χιλιάδες λαού που δεν επέτρεψαν στους οδηγούς να φορτώσουν.

Ο Μητροπολίτης Λεμεσού πληροφορήθηκε για τα επεισόδια και σαν έφυγαν τα φορτηγά όλοι έσπευσαν να συγκεντρωθούν έξω από τη Μητρόπολη, όπου τους μίλησε ο Νικόδημος Μυλωνάς, ο οποίος κατά το Στορρς είπε στο λαό:

" Εφ' όσον ο λαός της Λευκωσίας είχε αρνηθή να προμηθεύση τρόφιμα για τον Στρατόν, είναι εντροπή για τον λαόν της Λεμεσού, να δώση τέτοια. Πρέπει να εμποδίσωμεν με κάθε μέσον να πάρη ο στρατός τρόφιμα από τη Λεμεσόν. Σας παρακαλώ να μας δώσετε πέντε λεπτά καιρό για να σκεφθούμε ποια μέτρα πρέπει να ληφθούν (..) Πρέπει να καταληφθούν όλαι αι έξοδοι της πόλεως, ώστε ούτε αργότερα να βγη έστω και ένα δράμι τροφής για την Λευκωσίαν προς χρήσιν του στρατού".

Στη συνέχεια σχηματίστηκε επιτροπή που έστειλε απεσταλμένους στους διάφορους ιδιοκτήτες φούρνων, από τους οποίους ζήτησε να μη παραδίδουν ψωμιά στον αγγλικό στρατό.

Το καζάνι συνέχιζε να κοχλάζει. Ο λαός, ενθουσιασμένος από την επιτυχία του αυτή συγκρότησε διαδήλωση και κατευθύνθηκε προς το σπίτι του διοικητή της πόλης Μπράουν. Είχε ήδη βραδιάσει.

Σε λίγο έφθαναν έξω από το σπίτι του Διοικητή και οι Αριστοφάνης Πουρής και Ισίδωρος Σελλάς, κατέβασαν την αγγλική σημαία και έδεσαν στο ιστό της την ελληνική σημαία, που κρούσαν κατα την παρέλασή τους.

Οι πιο θερμόαιμοι άρχισαν να ρίχνουν πέτρες εναντίον του σπιτιού του διοικητή επαναλαμβάνοντας ότι είχε συμβεί και με το Κυβερνείο την προηγούμενη. Τους ασκολούθησαν και άλλοι, ενώ μερικοί έφεραν και

βενζίνη. Σε λίγο του σπίτι του διοικητή Λεμεσού φλεγόταν.

Εγγραφε ο Κ. Α. Κωτανσταντινίδης στο αφήγημά του για την Οκτωβριανή εξέγερση στο "Νέο Κυπριακό Φύλακα" το **1947**:

Την ίδια στιγμήν όμως το πλήθος άρχισε να πετροβολά άγρια την οικίαν και να σπάζη πόρτες και παραθυρόφυλλα, που τα έκαμεν όλα συντρίμματα.

Μερικοί έκοψαν τα ηλεκτρικά σύρματα και έβαλαν φωτιά σε σωρούς κομένων κλαδιών που ήσαν κοντά. Την στιγμήν αυτήν, γράφει ο Στορρς εις την Εκθεσιν του-Λευκήν Βίβλον- έφθασεν ένα αυτοκίνητον με τενεκέδες "πενζίνας", το δε πλήθος έβαλε φωτιάν στο πισινό μέρος του σπιτιού".

Ποιοι έφεραν το αυτοκίνητον αυτό και πόθεν είχαν παραλάβει την "πενζίναν" δεν αναφέρεται.

Η υπόθεσις αυτή μένει ανεξακρίβωτη και ανεπιβεβαίωση από άλλες πηγές. Οπωσδήποτε το γεγονός είναι ότι σε λίγο η κατοικία του Διοικητού ήταν μέσα στις φλόγες κι' από τες τέσσερις πλευρές της.

Αφού επέρασεν αρκετή ώρα έφθασεν η πυροσβεστική τς Αστυνομίας και δοκίμασε να σώση το σπίτι μα ήταν πλέον πολύ αργά, γιατί από την κατοικίαν του Διοικητού δεν υπήρχαν παρά ερείπια, που εκάπνιζαν.

Μέσα στο σπίτι ήταν ο διοικητής μόνος με την καν Μπράουν και την κόρην των, ένα κοριτσάκι **12** χρόνων, μαζί με δύο υπερέτες. Στην αρχήν ο διοικητής απειράθη να βγη έξω και να ομιλήση προς το πλήθος, αλλά αμέσως ηνασγκάσθη να ξεναμπή μέσα κάτω από χάλαζαν από πέτρες σε όλα τα μεγέθη.

Μπροστά εις τον κίνδυνον, ένας από τους υπηρέτες εστάλη για να ειδοποιήση την αστυνομίαν, μα κι αυτός υπεχρεώθη να στραφή πίσω.

Στο τέλος όμως με πείσμονον προσπάθειαν του κατόρθωσε να διαφύγη. Ο διοικητής και η Οικογένεια του, όταν είδαν ότι ο εμπρησμός του σπιτιού είχε πια προχωρήσει πολύ, ώστε να μην υπάρχη ελπίδα

ν'αποσοβηθή έφυγαν από την κυρίαν είσοδον. Δύο πολίται με καλές διαθέσεις προς την Οικογένειαν, που εκινδύνεσε να καή, την ωδήγησαν εις την παραλίαν και με λέμβον μετεφέρθησαν έπειτα εις το υπόστεγον του τελωνείου όπου εβγήκαν πάλιν εις την παραλίαν και πήγαν εις την αστυνομίαν".

Την επομένη (23 Οκτωβρίου) συνέβη ένα σοβαρό επεισόδιο στην πόλη που παρ' ολίγο να στοίχιζε ανθρώπινα θύματα. Ο διοικητής έφερε ενισχύσεις και έδωσε οδηγίες στους άνδρες του να επιβάλουν την τάξη και στην ανάγκη να πυροβολούν ακόμα.

Εξω από την Μητρόπολη όπου τα πλήθη συνέχιζαν να καταφθάνουν συνεχώς, μια ομάδα νέων με ξύλα ήσαν έτοιμα να επιτεθούν εναντίον του αποσπάσματος, αλλά επενέβησαν οι ψυχραιμότεροι και το κακό αποφεύχθηκε.

Ομως ο λαός δεν έφυγε από τη Μητρόπολη, χωρίστηκε σε ομάδες και όλο μαζί ανέλαβαν να φυλάνε το Μητροπολίτη από τυχόν σύλληψη.

Ορισμένοι μάλιστα θερμόαιμοι κρατούσαν μαζί τους και μερικά πιστόλια".